

BULETIN INFORMATIV

Cuprins

Parlamentul a numit vicepreședinții CSJ, însă a refuzat numirea a trei judecători la CSJ

Maia Sandu a restituit Parlamentului noua strategie de reformare a justiției

Mecanismul de evaluare externă a judecătorilor și procurorilor din Albania - validat de CtEDO

Doi judecători implicați în „Laundromatul Rusesc” găsiți vinovați, dar exonați de pedeapsă, iar unul achitat

Tot mai multe incertitudini privind dizolvarea Parlamentului

Instanțele judecătorești consideră că amplasarea crucifixului în instituțiile publice este legală

Despre CRJM

Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) este o organizație necomercială care contribuie la consolidarea democrației și a statului de drept în Republica Moldova, cu accent pe justiție și drepturile omului. Suntem independenți și neafiliați politic.

Parlamentul a numit vicepreședinții CSJ, însă a refuzat numirea a trei judecători la CSJ

La Curtea Supremă de Justiție (CSJ) ar trebui să activeze 33 de judecători. Aceștia sunt numiți de plenul Parlamentului, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii (CSM). În prezent 11 funcții de judecător la CSJ sunt vacante. De peste un an de zile, Plenului CSJ nu se poate convoca din lipsă de cvorum, deoarece la CSJ activează, la moment, mai puțin de 22 de judecători. Erau vacante funcția de Președinte al CSJ și ambele funcții de vicepreședinte ale CSJ.

În perioada iunie-septembrie 2020, CSM a propus Parlamentului numirea în funcție a șase judecători și a doi vicepreședinți ai CSJ. Potrivit Legii cu privire la CSJ, numirea judecătorilor CSJ are loc în termen de 30 de zile de la data înregistrării propunerii CSM în Parlament. Parlamentul poate refuza numirea judecătorilor CSJ doar în cazul depistării unor probe incontestabile de incompatibilitate a candidaților, de încălcare a legislației sau a procedurilor legale de selectare și promovare a lor (art. 9 alin. 2). Din cauza depășirii termenelor legale (de la propunerea CSM au trecut mai mult de patru luni), la 15 februarie 2021, mai multe organizații ale societății civile au lansat un apel public prin care au cerut Parlamentului să recurgă cât de curând posibil la discutarea propunerilor CSM.

La 3 martie 2021, Comisia Juridică a Parlamentului a discutat despre numirea celor doi vicepreședinți și a patru judecători ai CSJ, propuși de CSM încă în septembrie 2020. Ședința s-a desfășurat cu ușile închise și, spre deosebire de alte ședințe, aceasta nu a fost înregistrată video și distribuită pe internet. Comisia a aprobat numirea în funcțiile de vicepreședinte a CSJ a dnei Tamara CHIȘCA-DONEVA și a dnei Nadejda TOMA, iar în funcțiile de judecător ale CSJ a dlui Ghenadie PLĂMĂDEALĂ și a dnei Oxana ROBU. Nu a fost luată o decizie în cazul judecătorilor Anatolie MINCIUNĂ și a lui Nicolae ȘOVA din cauza că membrii comisiei s-au abținut. Discutarea candidaturii celor doi a fost propusă pentru dezbateri în Plenul Parlamentului. În ceea ce privește cel de al cincilea candidat propus de CSM, dna Aliona MIRON, Comisia Juridică a recepționat o scrisoare din partea a trei membri ai CSM, care au menționat că, în cadrul concursului la CSM, votul pentru ea nu a fost calculat corect. Comisia a solicitat CSM să clarifice dacă votul a fost calculat corect, iar la acest subiect Comisia va reveni ulterior.

Parlamentul a respins fără vreun motiv numirea unui judecător onest la CSJ și a numit în funcție un vicepreședinte al CSJ care a adoptat anterior soluții arbitrare

Pe lângă judecătorii de mai sus, la 9 iunie 2020, CSM a propus numirea la CSJ a judecătoarei Judecătoria Chișinău **Viorica PUICA**. Dna Puica este cunoscută că un judecător profesionist și onest. Anterior, CSM a oferit dnei Puica distincția pentru cel mai bun judecător din țară. Candidatura ei a fost discutată în Comisia Juridică în vara anului 2020 și a primit aviz negativ, fără a fi invocat vreun motiv concret din care propunerea CSM este respinsă. Candidatura dumneai a fost planificată pentru a fi discutată în plenul Parlamentului pe 16 și 20 iulie 2020, însă subiectul a fost exclus de pe agendă. La 22 iulie 2020, 15 organizații ale societății civile au făcut un **apel public** prin care au solicitat Parlamentului să nu încalce legea și să voteze cât mai curând posibil numirea doamnei Puica în funcția de judecător al CSJ. Ulterior, acestui apel s-au alăturat **colectivul de judecători de la Judecătoria Chișinău** (sediul Centru), **Asociația Judecătorilor din Republica Moldova** și **Asociația Judecătorilor „Vocea Justiției”**.

Numirea judecătorilor și a vicepreședinților CSJ a fost discutată la **ședința Parlamentului din 12 martie 2021**. În pofida protestului deputaților PAS și PPDA, dna Tamara CHIȘCA-DONEVA și a dna Nadejda TOMA au fost numite pentru un mandat de patru ani în funcțiile de vicepreședinte a Colegiului civil și, respectiv, a Colegiului penal al CSJ. Parlamentul de asemenea a respins propunerea CSM de numire în funcția de judecător a CSJ a dlor Anatolie MINCIUNĂ și Nicolae ȘOVA, pe motiv că în privința acestora există informații compromițătoare. Parlamentul de asemenea a respins propunerea CSM de a o numi pe Viorica PUICA la CSJ, fără a invoca vreun motiv. Candidaturile lui Ghenadie PLĂMĂDEALĂ și Oxana ROBU nu au fost discutate și, cel mai probabil, vor fi discutate la una din următoarele ședințe ale Parlamentului.

Tamarei CHIȘCA-DONEVA a fost criticată de către deputații PAS pentru că a participat la examinarea „**dosarului Gemenii**”. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că soluția în „**dosarul Gemenii**” a fost una arbitrară și a obligat Moldova să plătească despăgubiri de peste EUR 3,600,000 (pentru detalii vedeți **Buletinul CRJM nr. 26**).

Maia Sandu a restituit Parlamentului noua strategie de reformare a justiției

Maia SANDU a refuzat să promulge noua strategie de reformare a justiției și insistă ca în aceasta să fie incluse măsuri suplimentare privind eradicarea corupției

La 28 octombrie 2020, Guvernul Republicii Moldova a **aprobat Strategia și Planul de acțiuni** pentru asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2021-2024. Documentul a fost elaborat de Ministerul Justiției cu suportul partenerilor de dezvoltare, a societății civile și a actorilor din sectorul justiției. Pe parcursul anului 2020, CRJM și Institutul pentru Politici și Reforme Europene au remis mai multe **opinii** în vederea îmbunătățirii Strategiei. Propunerile celor două organizații vizau consolidarea autoadministrării procuraturii și a sistemului judecătoresc, sporirea integrității și respectarea drepturilor omului în sistemul de justiție.

Strategia are trei obiective strategice: independența, responsabilitatea și integritatea actorilor din sectorul justiției; accesul la justiție și calitatea actului de justiție; și administrarea eficientă și modernă a justiției. La 26 noiembrie 2020, Parlamentul Republicii Moldova a **adoptat documentul** cu votul a 49 de deputați din Partidul Socialiștilor și din Platforma „Pentru Moldova”. Deputații

Partidului Acțiune și Solidaritate și Platformei Demnitate și Adevăr nu au susținut proiectul, fiindcă majoritatea parlamentară nu a acceptat **amendamentele propuse** de ei, în special cele ce țin de introducerea în Strategie a evaluării externe a judecătorilor și procurorilor. Strategia trebuia să intre în vigoare la 1 ianuarie 2021. Cu toate acestea, Președintele Igor DODON nu a promulgat legea până la investirea Maiei SANDU pe 24 decembrie 2020.

La 17 februarie 2021, Președinta Maia SANDU a **întors Strategia Parlamentului** pentru reexaminare. Președinta consideră necesară includerea în strategie a unor acțiuni suplimentare: implementarea mecanismului de evaluare externă a judecătorilor; asigurarea verificării efective a declarațiilor de avere și interese a judecătorilor și procurorilor; și modificarea Constituției pentru a permite confiscarea averii pe care angajații statului nu o pot justifica. Parlamentul urmează să discute obiecțiile Președintei și să le accepte sau să le respingă. După votul repetat în Parlament, Președintele țării nu mai poate formula obiecții și este obligat să promulge legea.

Mecanismul de evaluare externă a judecătorilor și procurorilor din Albania - validat de CtEDO

CtEDO - obligarea funcționarului verificat de a justifica averea sa dobândită cu mulți ani în urmă nu reprezintă o sarcină excesivă

La 9 februarie 2021, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) a emis hotărârea **Xhoxhaj c. Albaniei**. În această cauză, CtEDO a verificat legalitatea mecanismului de evaluare externă al judecătorilor și procurorilor din Albania. Acest mecanism permite eliberarea din funcție a judecătorilor și procurorilor care nu își pot justifica averile. Evaluarea este aplicată din anul 2016 față de toți judecătorii și procurorii, fiind realizată de către o comisie independentă extra-judiciară. Deciziile acestei comisii sunt supuse controlului judiciar în fața unui complet de judecători numiți special pentru aceasta. Judecătorii sau procurorii care nu trec evaluarea sunt eliberați din funcție și nu mai pot reveni niciodată în justiție.

Reclamantă în această cauză este o ex-judecătoare la Curtea Constituțională și ex-membră a Consiliului Superior al Magistraturii din Albania. Comisiei a descoperit discrepanțe dintre veniturile și proprietatea reclamantei, precum și inconsistenței între declarația ei și a partenerului ei. Ea nu a putut să le justifice convingător, a eșuat evaluarea și a fost demisă.

Curtea a reiterat concluziile unui raport al Comisiei de la Veneția privind sistemul de evaluare externă, care stabilește că evaluarea extraordinară a judecătorilor din Albania nu a fost doar justificată, ci și necesară pentru a proteja Albania de flagelul corupției, care, dacă nu ar fi abordat, putea să distrugă complet sistemul judiciar. CtEDO a respins ca nefondată cererea reclamantei, stabilind, printre altele, că nu reprezintă o sarcină excesivă ca judecătorii și procurorii evaluați să fie obligați să-și justifice averile dobândite, chiar dacă dobândirea acestei averi a avut loc cu mulți ani în urmă. Curtea a mai stabilit că, pentru asigurarea independenței Comisiei speciale de evaluare, nu există obligația ca din componența acesteia să facă parte judecători sau procurori. În privința măsurii privind interdicția pe viață de a reveni în sistemul de justiție pentru judecătorii și procurorii care nu au trecut evaluarea, Curtea a notat că severitatea acestei măsuri urmează a fi decisă de la caz la caz, în funcție de gravitatea abaterii constatate și situația specifică a persoanei demise.

Se pare că poziția CtEDO cu privire la mecanismul de evaluare externă a judecătorilor este mai puțin riguroasă decât cea a Comisiei de la Veneția. Totuși, abordarea CtEDO nu exclude alte condiții pe care insistă Comisia de la Veneția în vederea aplicării adecvate a sistemului de evaluare externă. Acestea sunt (i) existența unui consens politic foarte larg cu privire la această reformă; (ii) existența unei probleme foarte serioase cu corupția în sistem și care nu poate fi soluționată prin mecanismele existente și (iii) recurgerea o singură dată la acest mecanism.

Mecanismul de evaluare externă a fost propus pentru Republica Moldova de către [Coaliția PSRM-PAS în anul 2019](#), însă la această inițiativă s-a renunțat după demisia Guvernului Sandu. La 17 Februarie 2021, Președinta Republicii Moldova Maia SANDU a refuzat să promulge noua [Strategie de reformă a justiției pentru anii 2021-2024](#), inclusiv pentru că documentul nu prevede un mecanism de evaluare externă al judecătorilor și procurorilor.

Hotărârea CtEDO încă nu este definitivă și poate fi contestată în termen de trei luni la Marea Cameră a CtEDO.

Doi judecători implicați în „Laundromatul Rusesc” găsiți vinovați, dar exonați de pedeapsă, iar unul achitat

Hotărârile în privința celor trei judecători sunt contradictorii, deși au fost pronunțate de aceeași instanța judecătorească, la o distanță de câteva zile

La peste patru ani de la intentarea dosarului privind „Laundromatul rusesc”, doi dintre cei 14 judecători vizați în dosar au fost condamnați. Un alt judecător a fost achitat. „Laundromatul rusesc” este o schemă soldată cu spălarea a cel puțin USD 20 de miliarde prin intermediul instanțelor judecătorești din Republica Moldova. Judecătorii moldoveni, în lipsa părților, obligau companii ruse să plătească unor companii din zone off-shore sute de milioane de dolari SUA în baza unor contracte fictive.

Igor VORNICESCU, fost magistrat la judecătoria Râșcani mun. Chișinău, este primul condamnat în dosarul „Laundromatului rusesc”. [La 24 februarie 2021, el a fost recunoscut vinovat](#) de către Judecătoria Chișinău de pronunțarea cu bună știință a unei hotărâri contrare legii ([art. 307 alin. 1 Cod Penal](#)). Vornicescu însă a fost eliberat de răspundere penală în legătură cu expirarea termenului de tragere la răspundere penală, care este de cinci ani. Instanța a constatat că absolut toate înscrisurile anexate la dosarul examinat de judecătorul Vornicescu sunt copii. Copiile nu sunt legalizate și nici traduse în limba română. Un alt fapt curios este apariția în dosar a unor înscrisuri care nu au pe ele ștampila de intrare a judecătoriei. Mai mult, în calculatorul personal al judecătorului Vornicescu a fost găsit proiectul de ordonanței, întocmit de o persoană necunoscută cu nouă luni până la depunerea în instanța de judecată a cererii de eliberare a ordonanței. Remarcabilă este și rapiditatea cu care debitorii din Bahamas, Federația Rusă și Chișinău, a căror date de contact nu există în materialele dosarului, au declarat că nu au obiecții la ordonanță. Scrisorile acestora au fost întocmite chiar în ziua în care judecătorul Vornicescu a emis ordonanța, deși în dosar nu există confirmări că ea le-a fost transmisă. Instanța de judecată, care a condamnat judecătorul, a mai subliniat că cele trei înscrisuri elaborate de debitorii sunt practic identice.

O hotărâre similară a fost pronunțată de Judecătoria Chișinău și în cazul celui de al doilea magistrat, Sergiu LEBEDENIUC. [La 26 februarie 2021, acesta a fost recunoscut vinovat](#) în comiterea infracțiunii prevăzute art. 307 alin. 1 Cod penal. Și dl Lebedeniuc a fost eliberat de răspundere penală în legătură cu expirarea termenului de tragere la răspundere penală. În motivarea hotărârii de învinuire a judecătorului Lebedeniuc se regăsesc argumente similare cu cele din hotărârea de învinuire a colegului Vornicescu. Instanța a mai constatat că domiciliul debitorului din Republica Moldova a fost indicat eronat, astfel încât examinarea cauzei să fie anume de competența judecătoriei Comrat, unde activa la acel moment Sergiu LEBEDENIUC. Dl Lebedeniuc, în calitate de vicepreședinte al Judecătoriei, a repartizat această cauză spre examinare sie însuși. Și în cazul dat, debitorii au dat dovadă de o operativitate deosebită, expediind înscrisurile privind lipsa obiecțiilor la ordonanța pe 19 august 2011, în următoarea zi după emiterea ordonanței și chiar în ziua în care, printr-o scrisoare simplă, le-a fost expediată copia ordonanței în Marea Britanie, Federația Rusă și în satul Congaz. Și aceste înscrisuri erau practic identice. Experții judiciari au confirmat că debitorul din Republica Moldova nu a semnat nici înscrisul care confirmă lipsa obiecțiilor față de ordonanța eliberată de judecătorul Lebedeniuc și nici alte înscrisuri din dosar.

Sergiu LEBEDENIUC este și unul din cei cinci judecători vizați în dosarul „Laundromat”-ului care a solicitat în toamna anului trecut CSM-ului repunerea sa în funcție de judecător și achitarea salariului pentru perioada suspendării din funcție din cauza urmăririi penale. Ceilalți patru sunt Gari BIVOL, Serghei GUBENCO, Serghei POPOVICI și Iurie HÂRBU. Cei cinci judecători au fost suspendați din funcție în septembrie 2016, deoarece împotriva lor a fost pornită urmărirea penală în cauză. [La 27 octombrie 2020, CSM a acceptat demersul celor cinci judecători](#) pe motiv că ei au fost scoși de către procurori de sub urmărirea penală privind spălarea de bani. SCM a dispus repunerea acestora în funcții și plata întregului salariu neprimat pe perioada suspendării. Decizia CSM este stranie având în vedere că, la ziua deciziei CSM, cei cinci judecători erau în continuare acuzați conform art. 307 Cod penal. Conform Legii cu privire la statutul judecătorului ([art. 24 alin. 1 lit. a](#)), existența unei urmăririi penale împotriva judecătorilor este temei de suspendare a acestora din funcție. Mai mult, obligarea la plata întregului salariu neprimat pe perioada suspendării, în timp ce judecătorii continuau să fie acuzați penal, nu poate fi explicată logic.

[La 2 martie 2021, Ghenadie BÎRNAZ](#), un alt judecător vizat în dosarul „Laundromat”-ului, a fost achitat de către Judecătoria Chișinău. Acuzațiile aduse judecătorului Bîrnaz sunt similare cu cele ale judecătorilor Vornicescu și Lebedeniuc. Potrivit instanței judecătorești, fapta comisă de magistratul Bîrnaz nu întrunește elementele infracțiunii prevăzute la art. 307 Cod penal. Potrivit judecătorului, conform art. 307 Cod penal poate fi incriminată doar emiterea hotărârii, sentinței, deciziei sau încheierii, însă nu și a ordonanței, deoarece ordonanța nu este menționată expres în textul art. 307.

Soluția judecătorească în privința dlui Bîrnaz este în directă contradicție cu soluțiile date în privința dlor Vornicescu și Lebedeniuc. Ultimii, de asemenea, au emis ordonanțe, iar în cauzele lor judecătorii au constatat că elementele infracțiunii prevăzute de art. 307 Cod penal au fost întrunite. Hotărârile Judecătoriei Chișinău nu sunt definitive și pot fi contestate.

Tot mai multe incertitudini privind dizolvarea Parlamentului

Curtea Constituțională - Dizolvarea Parlamentului pentru comportamentul altor autorități (ex. nepropunerea unui Prim-ministru de către Președinte timp de 3 luni) nu poate avea loc

La 23 decembrie 2020, cu o zi înainte de investirea noului președinte și cu câteva ore înainte ca în Parlament să fie examinată o moțiune de cenzură a opoziției împotriva Guvernului, în cadrul unei conferințe de presă, **Ion CHICU a anunțat demisia Guvernului**. Conferința a avut loc la președinție. Alături de el se aflau Președintele Republicii Moldova, Igor DODON și Președinta Parlamentului Zinaida GRECEANÎL. Prim-ministrul Ion CHICU și 3 miniștri (Viorica DUMBRĂVEANU, ministra Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Sergiu PUȘCUȚA, ministrul Finanțelor; și Anatol USATÎL, ministrul Economiei) au refuzat să-și continue exercitarea atribuțiilor în Guvernul interimar după data de 31 decembrie 2020.

La 27 ianuarie 2021, Președinta Maia SANDU a desemnat-o pe Natalia GAVRILIȚĂ în calitate de candidat la funcția de prim-ministră. Dna Gavriliță a deținut funcția de ministru a Finanțelor în 2019 în Guvernul Sandu, iar anterior a deținut mai multe funcții în străinătate. Președinta Maia SANDU a subliniat că alegerile anticipate sunt singura cale de rezolvare a crizei politice. La 8 februarie 2021, candidata la funcția de prim-ministră a **depus** la Parlament Programul de Activitate a Guvernului și lista de miniștri. În componența echipei propuse de dna Gavriliță s-au regăsit foști miniștri în Guvernul Sandu și membri ai echipei PAS.

La 11 februarie 2021, a avut loc ședința Parlamentului la care s-a pus la vot candidatura, echipa și Programul de Activitate a Guvernului Gavriliță. În susținerea Guvernului Gavriliță nu a votat niciun deputat. În timpul prezentării dnei Gavriliță, fracțiunea PSRM și Igor DODON, liderul PSRM, au organizat o **conferință de presă** la care au anunțat că PSRM o propune în calitate de candidat la funcția de premier pe **Mariana DURLEȘTEANU**, care să conducă guvernul de tranziție până la organizarea alegerilor anticipate. Igor DODON a făcut apel către celelalte partide să semneze pentru susținerea candidatei lor în cadrul unei „majorități situaționale”. Peste trei ore de la acest anunț, Platforma „Pentru Moldova” (Partidul Șor și deputații neafiliați care recent au părăsit fracțiunea „Pro Moldova”) a **anunțat** despre susținerea candidatei propuse de PSRM. În susținerea dnei Durleșteanu au semnat de 54 de deputați din fracțiunea PSRM, platforma Pentru Moldova și trei deputați independenți. Anterior, PSRM a **anunțat** că nu va discuta cu Partidul Șor despre un candidat comun la funcția de prim-ministru. Dna Durleșteanu a **declarat** că nu a știut că membrii fracțiunii Partidului Șor au semnat pentru candidatura sa la funcția de prim-ministru.

În seara zilei de 11 februarie 2021, Președinta Maia SANDU a **organizat** consultări repetate cu fracțiunile parlamentare. Tot la 11 februarie 2021, Președinta Maia SANDU a **comunicat** că a primit o listă semnată de 54 de deputați care o propun în calitate de candidat la funcția de prim-ministru pe dna Durleșteanu. Maia SANDU a menționat că în acea listă a descoperit semnături ale persoanelor în raport cu care există dubii că și-ar fi exprimat voința în mod liber, ale persoanelor care au fost implicate în furtul miliardului și deputați traseiști în privința cărora au existat suspiciuni rezonabile de corupție și de presiune externă. Dna Sandu a indicat că, din aceste motive, a înaintat-o repetat pe Natalia GAVRILIȚĂ în calitate de candidat la funcția de prim-ministru.

La 12 februarie 2021, trei deputați PSRM **au depus** o sesizare la Curtea Constituțională (CCM) contestând desemnarea repetată a candidaturii dnei Gavriliță pentru funcția de prim-ministru. Autorii sesizării au considerat că președintele a ignorat voința celor 54 de deputați, care au propus-o pentru dna Durleșteanu. Ei au făcut referință la **jurisprudența CCM**, potrivit căreia, în cazul în care este constituită o majoritate parlamentară absolută formalizată, Președintele Republicii este obligat să desemneze candidatul înaintat de această majoritate pentru funcția de prim-ministru.

La 23 februarie 2021, CCM **a examinat** sesizarea PSRM. Președinția a susținut în fața CCM că jurisprudența precedentă a CCM urmează a fi detaliată, deoarece a fost creată în perioada în care Vladimir PLAHOTNIUC dorea să fie prim-ministru, iar Președintele țării era numit de Parlament. De asemenea, președinția a susținut că Președintele țării ar trebui să aibă dreptul să respingă propunerea unei majorități formalizate dacă aceasta nu are intenția de guvernare sau nu poate asigura guvernarea în interesul poporului Republicii Moldova. CCM a considerat că declarația de constituire a majorității parlamentare pentru susținerea dnei Durleșteanu în calitate de candidat pentru funcția de prim-ministru, semnată la 11 februarie 2021 de 54 de deputați reprezintă o majoritate absolută formalizată. Din acest motiv și invocând jurisprudența sa anterioară, CCM a constatat că Președinta Sandu a încălcat art. 98 alin. (1) din Constituție când a desemnat-o repetat pe dna Gavriliță în calitate de candidată la funcția de prim-ministru și a respins candidatura propusă de majoritatea absolută formalizată creată de 54 de deputați. Curtea Constituțională nu a reacționat în vreun fel la argumentele președinției că jurisprudența anterioară a CCM trebuie detaliată. În același timp, CCM a subliniat caracterul deficitar al cooperării dintre președinte și Parlament în cadrul celei de-a doua runde de consultări privind desemnarea candidatului pentru funcția de prim-ministru. CCM a indicat că Președintele țării și fracțiunile parlamentare urmează să recurgă la noi consultări.

În seara zilei de 23 februarie 2021, Președinta Maia SANDU a susținut o conferință de presă la care **a declarat** că decizia CCM este valabilă în situațiile de normalitate, și nu în cazul Moldovei, care este un stat capturat. Din declarațiile dnei Sandu a rezultat că ea nu o va înainta pe dna Durleșteanu la funcția de prim-ministru și că pledează pentru alegeri anticipate.

Parlamentul poate fi dizolvat, iar alegerile anticipate pot fi declanșate dacă Parlamentul eșuează de două ori în tentativa de a investi un nou Guvern în termen de 45 de zile de la prima solicitare (art. 85 alin. (2) din Constituție). De asemenea, Președintele poate să dizolve Parlamentul în cazul imposibilității formării Guvernului timp de 3 luni, după consultarea fracțiunilor parlamentare solicitare (art. 85 alin. (1) din Constituție). Dizolvarea Parlamentului trebuie precedată de acordul Curții Constituționale. Într-o **decizie** recentă, CCM a explicat că dizolvarea Parlamentului este o sancțiune aplicată acestuia pentru comportamentul imputabil Parlamentului. Dizolvarea Parlamentului pentru comportamentul altor autorități (ex. nepropunerea unui Prim-ministru de către Președinte timp de 3 luni) nu poate avea loc.

Instanțele judecătorești consideră că amplasarea crucifixului în instituțiile publice este legală

Judecătorii au constatat că plângerile privind discriminarea trebuie să fie examinate în cel mult 30 de zile, chiar dacă legislația nediscriminare prevede un termen de trei ori mai mare!

La 15 septembrie 2019, în holul Ministerului Afacerilor Interne (MAI) a fost instalat un crucifix. La ceremonia de instalare, ministrul de atunci, Andrei NĂSTASE, a menționat: „Prin inaugurarea acestui crucifix amintim tuturor celor care activează în structurile MAI că oastea e creștină. Polițiștii, carabinierii și salvatorii, toți cei care poartă uniforma Republicii Moldova, nu ar putea mișca nici măcar un grăunte fără puterea lui Dumnezeu și a Sfintei Cruci”. La 17 septembrie 2019, la [Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării](#) (Consiliul) a fost depusă o plângere ce menționa că instalarea crucifixului într-o instituție de stat, precum și declarațiile făcute de ministrul Năstase, sunt discriminatorii pe criteriu de religie.

La [16 decembrie 2019](#), Consiliul de Egalitate a constatat că instalarea crucifixului și discursul ministrului reprezintă o instigare la discriminare și i-a solicitat lui Andrei NĂSTASE să aducă scuze publice, iar MAI-lui să înlăture crucifixul din holul instituției, și să asigure respectarea neutralității serviciului public și a principiului secularismului.

Decizia Consiliului a fost contestată de dl Năstase în instanța de contencios administrativ. La [31 iulie 2020](#), Judecătoria Chișinău a anulat decizia Consiliului în partea ce ține de Andrei NĂSTASE. Instanța nu a anulat decizia în partea obligării MAI să scoată crucifixul, deoarece ministerul nu a contestat decizia Consiliului. Instanța a constatat că decizia Consiliului a fost emisă după ce au expirat termenele prevăzute de lege și că Andrei NĂSTASE nu a fost citat corespunzător. Instanța a mai constatat că instalarea crucifixului într-o instituție publică nu încalcă niciun drept. Ea a invocat constatările Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza [Lautsi împotriva Italiei](#), care se referă la prezența crucifixului în școli. De asemenea, instanța a constatat că discursul ministrului la inaugurarea crucifixului nu poate fi interpretat drept instigare la discriminare, deoarece el nu a impus sau propagat o singură religie, iar concluzia cu privire la o eventuală influență asupra colaboratorilor MAI nu a fost probată. Instanța a considerat neprobată și constatarea Consiliului că expunerea simbolurilor religioase în instituțiile publice poate deranja angajații ministerului care împărtășesc alte religii sau sunt atei.

Argumentarea judecătorului cu privire la încălcarea termenului de examinare a plângerii de către Consiliu este îngrijorătoare. El a aplicat normele [Codului Administrativ](#) (art. 60), care prevede soluționarea procedurilor administrative în termen de 30 zile. [Legea cu privire la asigurarea egalității](#) prevede termene speciale pentru soluționarea plângerilor depuse la Consiliu, de până la 90 de zile (art. 15). Mai mult, instanța a interpretat termenul de 15 zile pentru examinarea plângerii de către membrul raportor al Consiliului (p. 51 din [Legea cu privire la activitatea Consiliului de Egalitate](#)) ca fiind termenul de soluționare a plângerii de către Consiliu. O atare interpretare nu este bazată pe vreo normă legală. Rolul membrului raportor este de a pregăti un raport asupra plângerii și a-l prezenta celorlalți membri ai Consiliului, dar nu de soluționare unilaterală a unei plângeri.

Consiliul a atacat hotărârea primei instanțe, însă apelul a fost respins de Curtea de Apel Chișinău la 18 noiembrie 2020. La 17 februarie 2021, Curtea Supremă de Justiție (CSJ), printr-o hotărâre irevocabilă, a respins recursul Consiliului. CSJ a avut posibilitatea să examineze și să elucideze mai clar o problemă atât de importantă cum este prezența simbolurilor religioase în instituțiile publice și modul problematic de interpretare a prevederilor ce țin de termenul de examinare a plângerilor de discriminare. Totuși, CSJ-ul a preferat să lase în vigoare hotărârea primei instanțe, argumentarea căreia ridică semne mari de întrebare cu privire la ambele aspecte.

I Echipa CRJM

Vladislav GRIBINCEA
Președinte

Daniel GOINIC
Consilier juridic

Nadejda HRIPTIEVSCHI
Directoare de program

Ecaterina POPȘOI
Consilieră juridică

Sorina MACRINICI
Directoare de program

Aurelia CELAC
Manager financiar și contabil

Ion GUZUN
Consilier juridic

Mihaela CIBOTARU
Coordonatoare de comunicare

Ilie CHIRTOACĂ
Consilier juridic

Nicoleta COJUHARI
Manager web și rețele sociale

Buletinul a fost elaborat în cadrul proiectului „Suport instituțional pentru dezvoltarea organizației”, finanțat de Suedia. Opiniile exprimate în el aparțin CRJM și nu reflectă în mod necesar poziția Suediei.

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

 str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

 +373 22 84 36 01
 +373 22 84 36 02

 contact@crjm.org
 www.crjm.org

 crjm.org
 [crjmolдова](https://twitter.com/crjmolдова)

